

Handlingsprogram 2025

Regional plan for økt livskvalitet og deltakelse i Akershus

Handlingsprogram 2025

Regional plan for økt livskvalitet og deltakelse 2025-2036 er overordnet og har et langsiktig perspektiv. For å knytte den til handling, og gjøre prioriteringer og justeringer gjennom planperioden skal vi jobbe aktivt og dynamisk med et handlingsprogram.

Handlingsprogrammet viser hvordan fylkeskommunen og andre aktører skal handle for å nå målene som er satt i den regionale planen. Behovet for å rullere handlingsprogrammet skal vurderes årlig.

Dette er den første versjonen av et handlingsprogram for regional plan for økt livskvalitet og deltakelse.

Tema 1. Inkludering og deltakelse

Strategi 1: Fremme likestilling og redusere utenforskap

Strategi 2: Et mer inkluderende arbeidsliv for økt livskvalitet og bedre levekår

Delmål fra regional planstrategi for Akershus 2024-2028

1C: I Akershus skal vi ha likestilling, fravær av vold og diskriminering, og universelt utformede omgivelser.

1D: I Akershus skal alle ha mulighet til opplæring og utdanning som gir relevant kvalifisering og som er relevant for arbeidslivet.

2A: I Akershus skal nyskaping, kompetanse og entreprenørskap være drivkrefter for grønn og digital omstilling og sirkulærøkonomi.

2E: I Akershus skal vi tilrettelegge for at nye innbyggere raskt blir en del av felleskapet på skoler, arbeidsplasser og i samfunnet som helhet.

Nr.	Tiltak	Beskrivelse	Ansvarlig	Sentrale aktører for tiltaket
1.1	Jobbe aktivt med likestilling.	Jobbe aktivt, målrettet og planmessig for å fremme likestilling og hindre diskriminering innenfor alle diskrimineringsgrunnlagene i alle sektorene. Dette innebærer å iverksette tiltak, jobbe forebyggende og redegjøre for arbeidet. Kompetanseheving om aktivitetsplikten er viktig for å lykkes med arbeidet.	Fylkeskommunen	Offentlige myndigheter og arbeidsgivere
1.2	Jobbe aktivt med universell utforming.	Jobbe aktivt og målrettet for å fremme universell utforming innenfor virksomhetene i alle sektorene. Dette innebærer blant annet å ha en systematisk og målrettet tilnærming, ved å f.eks. gjøre undersøkelser, kartlegginger, analyser, gjennomføre tiltak og evaluering. Samt jobbe aktivt og målrettet for å redusere eller fjerne barrierer i det fysiske og digitale miljøet. Brukerinnsikt og tverrfaglighet legges til grunn i vurdering av behov og valg av løsninger.	Fylkeskommunen	Alle offentlige virksomheter, og private virksomheter som er rettet mot allmennheten
1.3	Temastrategi for aktiv mobilitet.	Gi et godt grunnlag for å prioritere de tiltakene som er mest effektive og gir best måloppnåelse når det gjelder UU, sykkel og gange gjennom å utarbeide en temastrategi som vil gi felles retning.	Fylkeskommunen	Kommuner, kollektivaktører og veieiere

1.4	Motvirke digitalt utenforskap ved å videreutvikle bibliotekenes arbeid for innbyggernes digitale deltakelse.	Videreføre satsingen på kompetanseutvikling blant ansatte for å utvikle beste praksis for veiledning av innbyggere. Tiltaket inkluderer å gi god veiledning i bibliotekenes egne digitale tilbud. Ta høyde for ulike målgrupper med digital sårbarhet, som for eksempel pensjonister.	Fylkesbiblioteket	Fylkeskommunen, kommuner
1.5	Styrke krav til universell utforming ved anskaffelser og utvikling av IKTsystemer og pedagogisk programvare i Akershus fylkeskommune.	Digitale barrierer omhandler tilgang og funksjonen av digitale løsninger og digital tilrettelegging. En undersøkelse gjennomført av Proba 2022 for Viken fylkeskommune viser at fylkeskommunen bør styrke universell utforming av nettsider, apper, selvbetjente løsninger som nettskjemaer, kontaktskjemaer, påmelding nyhetsbrev med videre.	FRID IKS	Akershus fylkeskommune
1.6	Revidere og gjennomføre plan for kvalifisering av innvandrere.	Plan for kvalifisering av innvandrere ble vedtatt i Viken og må revideres for Akershus. Planen skal gi en helhetlig retning for arbeidet med kvalifisering av innvandrere, og samarbeid med kommunene om dette. Planen skal også inkludere fylkeskommunens ansvar etter integreringslov/forskrift for karriereveiledning etter integreringsloven.	Fylkeskommunen	Kommuner

1.7	Legge til rette for godt samarbeid mellom videregående skoler og næringslivet for å sikre en god overgang fra elev til lærling.	Rigge geografiske hensiktsmessige arenaer, der videregående skoler, lære kandidater og lokalt næringsliv møtes for en tett dialog om muligheter og utfordringer knyttet til læreplasser. Tett oppfølging fra skolen i yrkesfaglig fordypning for at flere skal lykkes i å få et grunnlag for senere læreplass.	Fylkeskommunen	Kommuner, arbeidslivet, ungdomsrepresentanter og veiledningssentrene
1.8	Legge til rette for fleksible opplæringsløp for ungdom og voksne med behov for alternative opplæringsarenaer.	Knyttet til eksempelvis egen ordning for UngInvest i Akershus.	Fylkeskommunen	Kommuner, arbeidslivet
1.9	Styrke samarbeidet med frivillighetssentraler og annen frivillighet om å gi arbeids- og språktrening og gründerkompetanse og en vei inn i arbeid- og samfunnslivet.	Frivilligheten kan engasjere personer utenfor arbeidslivet, gjennom språktrening på språkkafeer og frivillig arbeid. Målet er at deltakere kan skape egen arbeidsplass, eller stille sterkere som arbeidssøker- uavhengig av alder. Kommuner og fylkeskommune kan stimulere tiltak og samarbeid mellom kommune, frivillighet og arbeidsgivere, og dele erfaringer og kunnskap på tvers.	Fylkeskommunen, kommuner og frivillige organisasjoner	

1.10	Stimulere til inkludering og deltakelse i arbeids- og samfunnslivet gjennom samarbeid og tilskuddsordninger. Bidra til å stimulere flere eldre til å stå lengre i arbeidslivet.	Fylkeskommunen har opprettet en tilskuddsordning for sosiale entreprenører som skal jobbe med inkludering i arbeidslivet. Økt innovasjon og verdiskaping er formålet med ordningen.	Fylkeskommunen	Kommuner, frivillige, næringsliv, NAV, gründermiljøer og utdanningsinstitusjoner
1.11	Jobbe for at alle tilbudsordninger fylkeskommunen forvalter inneholder kriterier for inkludering og deltagelse.	Jevnlig evaluere av kriteriene i tilskuddsordninger. Dette bør også omfatte organisasjoner o.l. som får faste driftstilskudd.	Fylkeskommunen	Kommuner og organisasjoner
1.12	Bidra til at flere gjennomfører opplæringsløpet og får en varig tilknytning til arbeidslivet.	Akershus fylkeskommune og NAV har inngått avtale om systematisk samarbeid med mål om at flere gjennomfører utdanning og får varig tilknytning til arbeidslivet gjennom samordning av partenes kompetanse og virkemidler. Det legges særlig vekt på å sikre inkluderende og god utdanning, samt å fremme muligheter for livslang læring.	Fylkeskommunen og NAV	
1.13	Bidra til økt bevissthet og kompetanse om CRPD.	Fylkeskommunen og kommunene får mer bevissthet og kompetanse om CRPD slik at de følger konvensjonen i sitt arbeid.	Fylkeskommunen	Kommunene

1.14	Overvåke prosjektmuligheter for internasjonalt samarbeid innen planens 6 tema.	Internasjonalt samarbeid, og at mennesker med ulik bakgrunn møtes, har en verdi i seg selv. Dette kan bidra til både mellommenneskelig forståelse, demokratiperspektivet og en fredsbyggende kontekst. Vi ser det spesielt viktig at ungdom blir aktive deltakere på de internasjonale arenaene og i internasjonalt prosjektsamarbeid.	Fylkeskommunen	Kommuner, organisasjoner, frivilligheten
-------------	---	--	----------------	--

Tema 2. Livskvalitet og levekår

Strategi 3: Redusere sosial ulikhet i helse

Strategi 4: Sikre gode oppvekstsvilkår for alle barn og unge

Strategi 5: Fremme inkluderende og sosiale fellesskap

Delmål fra regional planstrategi for Akershus 2024-2028

1A: I Akershus skal vi ha god helse og livskvalitet i befolkningen, uavhengig av identitet, funksjonsevne eller sosial bakgrunn.

2C: I Akershus skal vi ha høy fullføringsgrad på videregående skole, innenfor alle utdanningsprogram.

2E: I Akershus skal vi tilrettelegge for at nye innbyggere raskt blir en del av felleskapet på skoler, arbeidsplasser og i samfunnet som helhet.

Nr.	Tiltak	Beskrivelse	Ansvarlig	Sentrale aktører for tiltaket
2.1	Innhente kunnskap og data om faktorer som påvirker helse og livskvalitet, og fordelingen av disse i fylket.	Gjennomføre fylkeshelseundersøkelsen på regionalt nivå. Dette vil bidra til å fremskaffe god oversikt over helsetilstand, påvirkningsfaktorer, folkehelseutfordringer og ressurser i på lokalt nivå. Synliggjøre og spre kunnskap om faktorer som bidrar til å opprettholde og utjevne sosiale forskjeller blant annet ved å bidra til at informasjonen er tilgjengelig på flere språk.	Fylkeskommunen	Kommuner, Folkehelseinstituttet og Helsedirektoratet
2.2	Bidra til tilgjengeliggjøring av data som vil gi mer detaljert lokalkunnskap gjennom å definere levekårssoner i alle fylkets kommuner.	Utforske mulighetene for ulike løsninger eksempelvis digitale plattformer, som kan anvendes for å få mer detaljert lokalkunnskap gjennom bruk av KI. Dette vil gi et bedre fundament for planlegging.	Fylkeskommunen	Kommuner, Helsedirektoratet og forskningsinstitusjoner
2.3	Utvikle og implementere en tverrfaglig ungdomshelsestrategi.	Ungdomshelsestrategien skal bidra til gode oppvekstsvilkår og helhetlig tilnærming til ungdomshelse, gjennom systematisk og tverrfaglig innsats. Strategien skal bidra til at barn og unge har lik tilgang til gode lokalsamfunn preget av inkludering, deltagelse, likeverd og mangfold.	Fylkeskommunen	NAV, frivillige organisasjoner, barne- og ungdomsorganisasjoner og organisasjonene for organiserte fritidsaktiviteter

2.4	Utvikle og ta i bruk en verktøykasse for å forebygge mobbing for å sikre et godt læringsmiljø for elevene i videregående opplæring.	Skolene skal videreutvikle kompetanse og ha beredskap på å avdekke mobbing og jobbe med oppfølging og ivaretagelse av berørte elever. Samtidig skal skolen jobbe forebyggende for å fremme sunn ytringskultur innenfor et trygt og inkluderende skolemiljø for alle. Det skal være faste kontaktpersoner i fylkesadministrasjonen som bistår skolene.	Fylkeskommunen	Ombud for barn og unge og kommuner
2.5	Jobbe helhetlig og forbyggende for å forhindre utenforskap og redusere frafall i videregående opplæring.	Innføring av et psykisk helseteam i alle regionene samt styrke ordningen med helsesykepleier. Samtidig skal det tverrfaglige samarbeidet innen de forskjellige yrkesgruppene i skolen, som faglærere med annen kompetanse, sosiallærere, bibliotekarer og yrkesfaglærere styrkes.	Fylkeskommunen	Kommuner, NAV, barne- og ungdomsorganisasjoner og organisasjonene for organiserte fritidsaktiviteter
2.6	Støtte arbeidet med å bruke offentlige bygg og lokaler som inkluderende møteplasser, som er tilgjengelig for alle også utenom åpningstid.	Kartlegging av behov for uu-tiltak i de videregående skolene og gjennomføring av tiltak for å gjøre skolene mer tilgjengelig. Forvalte regelverket for utlån av skolebygg. Bibliotekenes erfaringer med meråpne lokaler kan brukes for å styrke arbeidet med å gjøre flere bygg tilgjengelige. Dette gjelder både fylkeskommunale og kommunale bygg. <u>Fylkeskommunens «Veileder for skolen som kulturarena» vil være viktig ressurs i arbeidet.</u>	Fylkeskommunen	Kommuner, Fylkesbiblioteket og frivillige organisasjoner

2.7	Sikre en god overgang fra ungdomsskole til videregående skole.	Forsterke samarbeidet mellom kommuner og fylkeskommunen, både på overordnet nivå og mellom de videregående skolene og ungdomskolene. Tidlig identifisering, kartlegging og oppfølging av elever som er i ferd med eller står i fare for å falle ut av grunnopplæringen.	Fylkeskommunen	Kommuner, politiet, barne- og ungdomsorganisasjoner og organisasjonene for organiserte fritidsaktiviteter
2.8	Bidra til tidlig identifisering, kartlegging og oppfølging av elever som er i ferd med eller står i fare for å falle ut av grunnopplæringen.	Forsterke samarbeidet mellom kommuner og fylkeskommunen, både på overordnet nivå og mellom de videregående skolene og ungdomskolene.	Fylkeskommunen	Kommuner og veiledningssentre, barne- og ungdomsorganisasjoner og organisasjonene for organiserte fritidsaktiviteter
2.9	Bidra til å redusere sosial ulikhet i helse gjennom likeverdige og kvalitetssikrede tannhelsetjenester.	Videreutvikle og gjennomføre prosjekter har som mål å gi pasienter et likeverdig og kvalitetssikret tilbud knyttet til tannbehandling. Dette gjelder blant annet TOO (Tortur, overgrep og odontofobi) som rettes mot alle uavhengig av alder eller lovmessige rettigheter i den offentlige tannhelsetjenesten, og TBIT (Trygge Barn I Tannhelsetjenesten) som tilbyr angstbehandling for barn og ungdom som har tannbehandlingsangst (tannlegeskrekk) og sprøytefobi.	Tannhelsetjenesten i Akershus fylkeskommune	Helsedirektoratet og psykolog

2.10	Opprette barne- og ungdomspanel som skal delta i utviklingen av prosesser og nye tiltak.	Etablere barne- og ungdomspanel som kan bidra til utvikling av nye tiltak, og at vi får kunnskap om unges behov og perspektiver, på et tidlig tidspunkt i arbeidet. Dette vil kunne gi gode påvirkningsmuligheter for målgruppa i tillegg til verdifull kunnskap for FK som kan brukes inn i politikkutviklingen.	Fylkeskommunen	Ombud for barn og unge og kommuner
2.11	Støtte opp om medvirkningsprosesser i skolen.	Samarbeide med skolene om laget rundt elevene. Legge til rette for mer kunnskap og kompetanse blant elever, lærere og bibliotekarer om medvirkning som bidrar til et bedre skolemiljøarbeid.	Fylkeskommunen	Kommuner, Fylkesbiblioteket og Ombud for barn og unge
2.12	Arbeide for å få til en mer inkluderende avgangsmarkering for avgangselevne i VGS i fylket.	Arbeidet bør være i tråd med det nasjonale arbeidet for ny feiring 2026.	Fylkeskommunen	KS
2.13	Forvalte tilskuddsordninger som stimulerer til økt livskvalitet og levekår.	Sørge for jevnlig å evaluere av kriteriene i tilskuddsordninger for å sikre at tiltak 1.11 følges opp.	Fylkeskommunen	

2.14	Jobbe for flere Inn på tunet (IPT) gårder med langsiktige avtaler og gårder som er kvalitetsriktige, lønnsomme og bidrar til et varige tilbud.	Gården i Akershus er en ressurs og kan bidra til ulike fellesgoder til samfunnet. Målet med IPT er å bidra positivt til helse, utvikling og trivsel for den enkelte bruker, samtidig som det bidrar til verdiskaping og lønnsomhet for bonden/skogbruker. Tilbudet skal gi mestring, utvikling og trivsel for de som mottar tjenesten.	Fylkeskommunen og kommer	Statsforvalter og landbruksnæringen
------	---	---	--------------------------	-------------------------------------

Tema 3. Helhetlig by- og stedsutvikling

Strategi 6: Skape sosialt bærekraftige lokalsamfunn

Strategi 7: Fremme klima- og miljøvennlige liv for alle

Delmål fra regional planstrategi for Akershus 2024-2028

1G: I Akershus skal medvirkning og inkludering være et viktig grunnlag for å oppnå klimaomstilling.

5A: I Akershus skal vi utvikle attraktive, helsefremmende og klimavennlige byer og steder, som er aldersvennlige.

5B: I Akershus skal vi utvikle flerfunksjonelle byer og steder gjennom fortetting og transformasjon framfor å bygge ned nye arealer.

5D: I Akershus skal det være attraktivt å gå, sykle eller reise kollektivt til daglige aktiviteter.

5E: I Akershus skal kunst, kultur, kulturminner, frivillighet og næringsliv være viktige drivere i by- og stedsutviklingen.

Nr.	Tiltak	Beskrivelse	Ansvarlig	Sentrale aktører
3.1	Jobbe helhetlig med fysiske og sosiale faktorer i lokalsamfunnsutviklingen ved å tilby kompetanse og veiledning.	Fylkeskommunen skal bidra til å bygge kompetanse hos kommunene gjennom å arrangere seminarer, kurs og nettverksbygging.	Fylkeskommunen	Kommuner og frivillige organisasjoner
3.2	Sørge for kompetanseheving om likestilling og universell utforming i planlegging.	Øke kompetansen i fylkeskommunen og i kommunene om handlingsrommet som finnes i planlegging for å legge til rette for likestilte og universelt utformede omgivelser. Prinsippet om universell utforming skal ivaretas i planleggingen og kravene til det enkelte byggetiltak.	Fylkeskommunen	Kommuner
3.3	Sørge for kompetanseheving om bærekraftig besøksforvaltning og innbyggermedvirkning i lokalsamfunnsutviklingen.	Øke kompetansen i fylkeskommunene og kommunene om betydningen av og verktøy for god besøksforvaltning som ivaretar lokalbefolkningen, natur- og kulturverdier og synliggjør lokale reisemål, opplevelseskvaliteter og stedsidentitet.	Fylkeskommunen	Kommuner og kompetanseinstitusjoner
3.4	Stimulere til offentlig og privat samarbeid og spleiselag om utvikling av sosial infrastruktur og sambruk av arealer, for eksempel knyttet til skolebygg, kulturbygg og idrettsanlegg.	Gjennom sambruk og spleiselag styrkes mulighetene for å utvikle nye og gode bygg, som kommer hele befolkningen til gode i form av blant annet kulturell infrastruktur, sosiale møteplasser og aktivitetsanlegg. Se til gode eksempler på samarbeid med private utbyggere og mellom fylkeskommunen og kommunen om videregående skoler, kommunale idrettsanlegg og andre anlegg og bygninger.	Fylkeskommunen	Kommuner, Fylkesbiblioteket, private utbyggere og frivillige organisasjoner

3.5	Bidra til at flere skal jobbe og starte bedrift der de bor.	Samarbeid med kommunene om entreprenørskap og næringsattraktivitet som en del av by og tettstedsutviklingen.	Fylkeskommunen, kommuner og næringslivet	
3.6	Aktiv bruk og bevaring av kulturminner, kulturmiljø og kulturlandskap i stedsutviklingen.	Synliggjøre kulturminner og kulturhistoriske verdier som en ressurs i samfunnsutviklingen og som en del av den samlede miljøforvaltningen, særlig innenfor by- og tettstedsutvikling. Ivareta den immaterielle kulturarven som en ressurs i samfunnsutviklingen.	Fylkeskommunen, kommuner og frivillige organisasjoner	
3.7	Bidra til å nå målet om at alle skal ha tilgang til en egnet bolig.	Fylkeskommunen skal sette boligutvikling og bokvalitet på agendaen på seminarer, kurs og nettverk. Fylkeskommunen skal ta initiativ til samarbeid med Husbanken, kommuner og andre aktører om helhetlig boligutvikling i kommuner og fylke. Kartlegge behov for en veileder for bærekraftig boligforsyning i Akershus som skal ta hensyn til innbyggernes ulike behov i et livsløpsperspektiv.	Fylkeskommunen	Kommuner og Husbanken, NAV

3.8	Bidra til god planlegging og godt kunnskapsgrunnlag om bosetting av flyktninger av flyktninger i kommunene.	Fylkeskommunens rolle i anmodning om bosetting av flyktninger bidrar til bosetting som samsvarer med arbeidslivets behov og mulighet for kvalifisering/opplæring for ungdom og voksne. Videreutvikle et godt samarbeid med kommunene om dette, og jobbe for en helhetlig behandling av integrering av innvandrere i kommunenes planarbeid.	Fylkeskommunen og kommuner, NAV	
3.9	Bidra til å sikre vannkvalitet og god økologisk tilstand i vann og vassdrag gjennom Oslofjordsatsingen.	Tilskuddsordninger og strategiske satsinger for å berge Oslofjorden, blant annet tiltak for å hindre avrenning fra jordbruket, samt overvannshåndtering og bevisstgjøring av Oslofjordens betydning, for økt folkelig deltagelse.	Fylkeskommunen	Kommuner, næringslivet organisasjoner og frivillige
3.10	Bidra til å ta vare på naturen rundt oss ved å utvikle og benytte areal- og naturregnskap, for bærekraftig arealutvikling og livskvalitet i Akershus.	Fylkeskommunen skal, i samarbeid med kommuner og næringsliv, videreføre arbeidet med arealregnskap og arealnøytralitet, samt kartlegge naturmangfold og områder som kan restaureres tilbake til natur.	Fylkeskommunen, kommuner, næringslivet	
3.11	Bidra til inkluderende grønn omstilling gjennom nettverk og samarbeid.	Bidra til å utvikle kunnskap og tiltak knyttet til sosial ulikhet i omstillingen til lavutslippssamfunnet som for eksempel forskningssenteret Include. Fylkesbibliotek arrangerer kurs og kompetansetiltak om bærekraft, blant annet Grønne bibliotek.	Fylkeskommunen, Fylkesbiblioteket, kommuner og ulike kunnskapsmiljøer	

3.12	Bidra til at det blir enklere for innbyggerne å benytte seg av tjenester og muligheter for gjenbruk, ombruk og utleie/utlån i lokalsamfunnet.	Fylkeskommunen tilbyr bla. et digitalt kart med oversikt over sirkulære tilbud. Styrke bibliotekenes tilbud om gjenbruk og deleordninger, slik som BUA i bibliotek, verkstedaktiviteter og annet utstyr som kan lånes.	Fylkeskommunen, kommune, Fylkesbiblioteket og gjenvinningsbransjen	
3.13	Bidra til gode bildelingstjenester.	Fylkeskommunen har lagt til rette for deltakelse i rammeavtale for bildelingsløsninger for kommunene gjennom prosjektet «Felles bildeling i Viken».	Fylkeskommunen	Kommuner
3.14	Jobbe målrettet med å øke kompetansen for å utvikle gode og funksjonelle kulturarenaer i alle aktuelle formålsbygg.	Implementering av fylkeskommunens «Veileder for skolen som kulturarena» i fylkeskommunen, kommuner og aktuelle eksterne kompetansemiljø er sentral her, men også veiledning i forbindelse med tilskudd til kulturarenaer. Det bygges og rehabiliteres mange skoler og andre formålsbygg. Ved å tilrettelegge for kulturaktiviteter i formålsbygg, kan man maksimere bruken av byggene, slik at de blir brukt av flest mulig, til flere tider av døgnet, og til lavest mulig kostnad. Det er avgjørende med presise bestillinger samt tidlig og metodisk medvirkning for å lykkes slik at lokalene fungerer godt, og at det leveres til avtalt tid, kostnad og kvalitet. Kompetanseheving er aktuelt gjennom kurs og seminarer, og samarbeid mellom de ulike aktørene i kulturlivet.	Fylkeskommunen	KS, Norsk Kulturforum (NOKU), Kulturalliansen, KulturRom, Norsk musikkråd, Akershus musikkråd, øvrige fylkeskommuner, Akershus-kommunene, Norske arkitekters landsforbund NAL

Tema 4. Frivillighet

Strategi 8: Styrke mangfold og deltakelse i frivilligheten

Strategi 9: Sikre gode rammevilkår for frivilligheten

Delmål fra regional planstrategi for Akershus 2024-2028

1B: I Akershus skal alle ha like muligheter til å oppleve og delta i kunst, kultur, idrett, friluftsliv og frivillighet.

5E: I Akershus skal kunst, kultur, kulturminner, frivillighet og næringsliv være viktige drivere i by- og stedsutviklingen.

6B: I Akershus skal vi ta vare på naturen, slik at grunnlaget for det biologiske mangfoldet styrkes, og vekst- og leveforholdene til arter bedres.

Nr.	Tiltak	Beskrivelse	Ansvarlig	Sentrale aktører for tiltaket
4.1	Styrke samarbeid mellom det offentlige og frivillige organisasjoner med høy minoritetsdeltakelse og representasjon, og mellom minoritetsorganisasjoner og annen frivillighet. Utvikle aktiviteter sammen med målgrupper som i liten grad deltar, og øke kunnskap om hvordan engasjere disse i frivillighet. Det bør særlig ses på eldre som ressurs i frivilligheten.	Tilrettelegge for at frivillige organisasjoner kan møte målgrupper som ikke deltar i frivillighet på deres arenaer. For eksempel lokalsenter, torg, bibliotek og skole. Samarbeide med frivilligsentraler og bibliotek som arena for å finne ressurser og interesser i befolkningen og utvikle tilbud. Kommunene bør vurdere å opprette flere råd som for eksempel ungdomsråd eller flerkulturelle råd, som inkluderer bredden av frivillighet til medvirkning og dialogmøter mellom kommune og frivillighet.	Fylkeskommunen	Kommuner, frivillige organisasjoner, interesseorganisasjoner, barne- og ungdomsråd, trossamfunn, Fylkesbiblioteket, forskningsmiljøer
4.2	Bidra til at kostnader ikke blir et hinder for å delta og engasjere seg i frivillighet.	Stimulere åpne og gratis aktivitet gjennom tilskuddsordninger og samarbeid med frivilligheten. Vurdere aktivitetskort, fritidskort eller andre tiltak som gir personer med begrenset økonomi mulighet til å delta. Se til Allemed.no og fritidserklæringen.	Fylkeskommunen	Kommuner, frivillige organisasjoner, barn- og ungdomsråd, eldreråd og andre råd og paraplyorganisasjoner

4.3	Synliggjøre frivillige organisasjoner og deres tilbud til befolkningen gjennom offentlige formidlingskanaler og aktivitetskalendere.	Spred informasjon og samle god oversikt over frivillige lag og foreninger i kommunene og deres aktiviteter. Oppfordre frivilligheten til å registrere tilbud gjennom blant annet aktivitetskalendere og bruk av frivilligportalen frivillig.no. Invitere organisasjoner til å møte nye målgrupper på ulike arenaer som frisklivssentraer, frivilligsentraer, skoler, fritidsklubber, bibliotek og torg.	Kommuner og frivillige organisasjoner	Fylkeskommunen
4.4	Videreutvikle samarbeidet med de frivillige regionale paraplyorganisasjonene.	De frivillige regionale paraplyorganisasjonene er viktige samarbeidspartnere for fylkeskommunen, i sitt arbeid overfor frivillige lag og foreninger. Samarbeidet bør videreutvikles.	Fylkeskommunen, regionale paraplyorganisasjoner	Regionale frivillige organisasjoner, kommuner
4.5	Berømme frivillighet og ildsjeler og skape stolthet og motivasjon for frivillig engasjement.	For eksempel arrangere frivilligkonferanse og utdeling av ildsjelspris i fylket og kommuner. Bidra til oppmerksomhet og anerkjennelse av frivillighetens innsats.	Fylkeskommunen	Kommuner, frivillige organisasjoner, og Fylkesbiblioteket
4.6	Sikre frivilligheten og kulturlivet tilgang til offentlige og andre egnede lokaler for aktivitet. Dette bør være gratis.	Kartlegge egnede eksisterende lokaler i lokalsamfunnene som kan tilgjengeliggjøres for frivillig aktivitet. Utvikle og finne fleksible løsninger for å utvide åpningstider i offentlige bygg, som skoler, videregående skoler, kulturhus og bibliotek. Utrede muligheter for bruk av andre ledige næringsbygg og lignende som kan få ny bruk.	Fylkeskommunen, kommune	Næringsliv, fylkesbiblioteket og frivillige organisasjoner

4.7	Gi frivilligheten god oversikt og kjennskap til relevante offentlige og private tilskuddsordninger, og gjennomføre søknadskurs	Ha en tydelig oversikt over fylkeskommunale og statlige tilskuddsordninger som fylkeskommunen forvalter, og dele informasjon om andre relevante tilskuddsordninger. Arrangere søknads- og rapporteringskurs for frivillighet og kommuner. Flere kommuner har nyttige tilskuddsportaler med oversikt over kommunale, statlige, fylkeskommunale og private tilskudd med informasjon om søknadsfrister. Sørge for jevnlig evaluere av kriteriene i tilskuddsordninger for å sikre at tiltak 1.11 følges opp.	Fylkeskommunen	Kommuner og frivillige organisasjoner
4.8	Veilede kommuner i å lage frivillighetsstrategi, som styrker organisasjoner til å koordinere, rekruttere og ivareta frivillige.	Veilede og vise til gode eksempler gjennom dialogmøter med kommunene, fylket og frivilligheten. Frivilligstrategi og frivilligpolitikk i kommunene bidrar til å styrke samarbeidet mellom kommunen og frivilligheten, og bedre frivillighetens rammevilkår, som for eksempel partnerskap og driftstilskudd, tilgang til aktivitetslokaler og muligheter for medvirkning i planprosesser. Prosessen forutsetter god medvirkning og involvering av den lokale og regionale frivilligheten.	Fylkeskommunen, Frivillighet Norge	Kommuner og regionale frivillige organisasjoner
4.9	Stimulere til samarbeid mellom det offentlige, næringslivet og frivilligheten.	Skape kontakt mellom ulike aktører gjennom blant annet godt samarbeid mellom de frivillige organisasjonenes regionale ledd, kulturaktører, næringsliv, bibliotek og andre offentlige eller private aktører der det kan være relevant.	Fylkeskommunen	Kommuner, næringsliv, frivillige organisasjoner og Fylkesbiblioteket
4.10	Forvalte tilskuddsordninger som stimulerer og fremmer frivillig engasjement, og partnerskapsavtaler i dialog med frivilligheten.	Revidere og evaluere gjeldende tilskuddsordninger, for å sikre helhetlig virkemiddelbruk og stabile rammebetingelser som styrker frivillig engasjement. Inngå dialog med frivilligheten om rammer for samarbeid gjennom partnerskap og innretning av tilskuddsordninger.	Fylkeskommunen	Kommuner, regionale frivillige organisasjoner

Tema 5. Kunst og kultur

Strategi 10: Sikre alle tilgang til gode kunst- og kulturopplevelser

Strategi 11: Bruke kunst og kultur til å styrke demokrati og ytringskultur

Strategi 12: Sikre gode rammer for utvikling og formidling av kunst og kultur

Delmål fra regional planstrategi for Akershus 2024-2028

1B: I Akershus skal alle ha like muligheter til å oppleve og delta i kunst, kultur, idrett, friluftsliv og frivillighet.

1F: I Akershus skal vi ta vare på historie, og styrke gamle og nye tradisjoner og lokal identitet.

Nr.	Tiltak	Beskrivelse	Ansvarlig	Sentrale aktører for tiltaket
5.1	Bruke samarbeid, helhetlig tilnærming og systematisk publikumsutvikling for å utvikle kulturtilbudene.	Utvikle tilstrekkelig kunnskap om eksisterende og mulig publikum og utnytte denne kunnskapen til å nå ut til flere. Dette kan føre til økt mangfold, større deltakelse, representasjon og demokratisering.	Fylkeskommunen	Fylkesbiblioteket, kommuner, aktører som har som formål å jobbe med publikumsutvikling og forskningsmiljøer
5.2	Utvikle og introdusere relevante aktiviteter og kulturtilbud sammen med innbyggerne.	Utforme aktiviteter slik at flere deltar. Dette inkluderer tilrettelegging av arenaer, møteplasser med aktiviteter og opplevelser for hele bredden av befolkningen uavhengig av alder og sosial bakgrunn. Det vil være viktig å stimulere til medvirkning og ta i bruk samskaping som metode. Medvirkning er nøkkelen i å utvikle et godt og relevant tilbud for målgruppen man ønsker å nå, og det øker engasjement og eierskap til kulturlivet.	Fylkeskommunen	Kommuner, Fylkesbiblioteket, kulturskolene, kulturtanken og alle som jobber i kommunen med kultur frivillig organisasjonsliv
5.3	Fremme inkluderende prosesser i arbeidet med kulturarven, slik at alle kan være med på å definere hva som er viktig kulturarv og oppleve eierskap til denne.	Kulturarven skal være inkluderende og relevant og benytte seg av samfunnets mangfold og stemmer. Motivere enkeltmennesker og eiere av kulturminner til å ta vare på kulturminnene, ved å tilby kompetanse, råd og veiledning.	Fylkeskommunen og kommuner	Frivillige organisasjoner

5.4	Satse på kunst i offentlige rom og gjøre profesjonell kunst tilgjengelig i det offentlige rom.	Profesjonell regional kunst skal få plass i fylkeskommunens bygg og eiendommer, tilgjengelig for innbyggerne i Akershus. Kunst i offentlige rom er en del av vår hverdag og felles historie og skal være relevant for innbyggere i alle aldre. Kunst i offentlige rom gir honorerte oppdrag til kunstnere, og er viktig for kunstnerøkonomien og kunst som næring. Det er også en viktig del inn i samfunns- og stedsutviklingen.	Fylkeskommunen	Kommuner, KUD og KORO
5.5	Styrke lokaldemokratiet ved å bruke bibliotekene og andre kulturinstitusjoner som uavhengige møteplasser, for samfunnsforståelse, fellesskap og deltakelse for alle.	Fortsette arbeidet med å styrke bibliotekene og andre kulturinstitusjoner som uavhengige møteplasser og arena for offentlig samtale og debatt. Det samme gjelder seniorsentre og klubbhus som også bør brukes som åpne møteplasser i lokalmiljøene.	Fylkeskommunen	Fylkesbiblioteket, kommuner, kulturinstitusjoner og frivillige organisasjoner
5.6	Jobbe målrettet for bedre universell utforming av nye kulturarenaer og kulturbygg.	Erfaringer fra pilotprosjektet skal brukes til langsiktig gevinstrealisering gjennom samarbeid, kunnskapsdeling og videre oppfølging. Verktøy: UU-piloten «Folkebibliotek i Viken» og fylkeskommunens veileder «Skolen som kulturarena».	Fylkeskommunen	Fylkesbiblioteket kommuner, profesjonelle kunst- og kulturaktører og frivillige organisasjoner

5.7	Utvikle stabile ordninger for å få på plass nye retningslinjer og forvaltningspraksis innenfor for kunst i offentlig rom, som er i tråd med fylkeskommunens ambisjoner, nye kunstneriske praksiser og bærekraftig utvikling.	Akershus fylkeskommunes kunstsamling skal være tilgjengelig i alle fylkeskommunens eiendommer, til glede for ansatte, elever, besøkende og forbipasserende. Kunsten skal forvaltes i tråd med åndsverksloven, vedlikeholdes og formidles. Kunstsamlingen må forvaltes gjennom gode rutiner, kvalitetssikring og sterk tverrfaglig forankring.	Fylkeskommunen	Kommuner
5.8	Styrke samarbeidet mellom ulike kunst- og kulturaktører, og mellom profesjonelle og frivillige.	Å styrke samarbeid mellom ulike kunst- og kulturaktører og mellom profesjonelle og frivillige bidrar til mer likeverdige tilbud i lokalsamfunnet. Med samarbeid rundt nettverk, kunnskap, metoder, ressurser og kompetanseheving vil det profesjonelle og frivillige kulturlivet stå sterkere sammen i fremtiden Samarbeid vil også føre til mer bærekraftige og grønne tiltak i kultursektoren.	Fylkeskommunen	Fylkesbiblioteket, kommuner, stat, kunst- og kulturaktører, frivillige organisasjoner, kulturskole og andre kommunale kulturtjenester

5.9	Videreutvikle og styrke talentsatsingene for barn og ungdom innen musikk, dans, teater og visuell kunst og film med frivilligheten, kommunene og det profesjonelle kunst- og kulturlivet. som viktige samarbeidspartnere.	Hovedvekten av talentprogrammene retter seg mot unge i kulturskolene eller de videregående skolene. I tillegg til å styrke koblingen mellom utdanningsnivåene må det legges til rette for et representativt grunnlag å rekruttere fra, og et robust profesjonelt kulturliv som kan gi talentene videre utviklingsmuligheter. De videregående skoler med musikk, dans og drama har et viktig ansvar for elevenes helhetlige opplæringsløp for kulturfagene. Fylkeskommunen ved skolene må bidra inn i dette arbeidet som regionale ressursentre.	Fylkeskommunen	Fylkesbiblioteket, kulturskolen, kommunene og profesjonelle kunst- og kulturaktører og frivillige organisasjoner
5.10	Arbeide for bærekraftig lokalisering og utvikling av kulturarenaer og samlokalisering av kulturell og kreativ næring.	Tilrettelegge for at flere atelierfelleskap, fellesverksteder, produksjonslokaler og studioer etableres i fylket.	Fylkeskommunen	Kommuner, frivillige organisasjoner og kunst- og kulturaktører

5.11	Bidra til at flere barn, unge, voksne og eldre skal få gode kulturopplevelser der de bor.	Gjennom gode tilskuddsordninger, kunst i offentlig rom, tverrfaglige samarbeid, arenautvikling m.m. Bidra til å styrke bibliotekene som relevante kulturarenaer.	Fylkeskommunen	Fylkeskommunen, kommuner, kulturtanken, kulturskole, profesjonelle kunst- og kulturinstitusjoner, barn og ungdomsråd. Frivillige organisasjoner
5.12	Forvalte tilskuddsordninger for å stimulere til utvikling og formidling av kunst og kultur, og sikre stabile rammebetingelser.	Sørge for helhetlig virkemiddelbruk og god samlet forvaltning av statlige og fylkeskommunale tilskudd til aktivitetsstimulerende tiltak og tilrettelegging. Involvere frivillighet og kommuner i dette arbeidet. Sørge for jevnlig evaluere av kriteriene i tilskuddsordninger for å sikre at tiltak 1.11 følges opp.	Fylkeskommunen	Frivillige organisasjoner og kommuner
5.13	Kompetansetiltak knyttet til informasjonskompetanse, sikkerhet og ytringskultur.	Fokus på sikkerhet og personvern er tillitsskapende arbeid, og styrker tilliten til demokratiet når tilliten til samfunnsinstitusjoner reduseres og premissene for den offentlige samtalen forvitrer. Digitale arenaer og plattformer har blitt en viktig del av særlig unges kulturbruk. Det gir mange en plattform for ytring. Samtidig medfører det utfordringer knyttet til informasjonskompetanse, sikkerhet og ytringskultur.	Fylkeskommunen og FRID IKS	Kommuner, næringsliv, kulturinstitusjoner og frivillige organisasjoner

Tema 6. Idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet

Strategi 13: Skape kultur for økt fysisk aktivitet i hverdagen

Strategi 14: Utvikle flere og varierte arenaer for idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet

Delmål fra regional planstrategi for Akershus 2024-2028

1A: I Akershus skal vi ha god helse og livskvalitet i befolkningen, uavhengig av identitet, funksjonsevne eller sosial bakgrunn.

1B: I Akershus skal alle ha like muligheter til å oppleve og delta i kunst, kultur, idrett, friluftsliv og frivillighet.

5C: I Akershus skal vi redusere det samlede transportbehovet gjennom samordnet areal og mobilitetsplanlegging.

6B: I Akershus skal vi ta vare på naturen, slik at grunnlaget for det biologiske mangfoldet styrkes, og vekst- og leveforholdene til arter bedres.

Nr.	Tiltak	Beskrivelse	Ansvarlig	Sentrale aktører
6.1	Informere bredt om aktivitetstilbud og gevinstene av fysisk aktivitet, og introdusere aktiviteter på arenaer som når nye målgrupper.	Formidle gjennom kommunens og frivillighetens ulike kanaler og arenaer som frivilligsentraler, frisklivssentraler, helsestasjon, torg, parker, skoler, seniorsenter og lignende. Kampanjer i samarbeid offentlig og frivillighet. Formidle turforslag på UT.no.	Kommuner, frivillige organisasjoner	Fylkeskommunen, næringsliv
6.2	Tilrettelegge for utstyrsdeling, reparasjon, låneordninger og fleksible løsninger for tilgang til aktivitetsturstyr.	For eksempel utlånssentraler, som BUA/Frilageret og ta i bruk delings-lånetjenester/apper, og reparasjonstilbud i regi av for eksempel organisasjoner og forhandlere.	Kommuner, frivillige organisasjoner	Fylkeskommunen, næringsliv
6.3	Bidra til at skoler og barnehager legger til rette for minst en time fysisk aktivitet daglig, og gir grunnleggende aktivitetsferdigheter i fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv.	Kompetanseheving av lærere om fysisk aktiv læring og uteskole. Styrke organisasjoners tilbud om undervisningsopplegg for skoler. Tilrettelegge aktivitetsfremmende skolegårder.	Kommuner	Fylkeskommunen, frivillige organisasjoner, kompetansesentre og forskningsmiljøer

6.4	Bidra til bred markering av Friluftslivets år 2025, med kampanjer og forsterket innsats for friluftsliv.	Løfte og øke oppmerksomhet for alle relevante tiltak, virkemidler og satsinger som stimulerer til økt friluftslivsaktivitet i nærmiljø for alle. Styrke og etablere langsiktig tverrfaglig samarbeid internt og mellom ulike aktører. Involvere medvirkningsråd og andre interessegrupper for å sikre at alle innbyggere får med seg markeringen.	Norsk Friluftsliv, frivillige organisasjoner, fylkeskommunen og kommuner	Fylkesbiblioteket, næringsliv
6.5	Stimulere til mer aktive hverdagsreiser gjennom motivasjonstiltak, tilrettelegging og synliggjøring av helhetlig infrastruktur for sykkel og gange, som for eksempel snarveiprosjekter.	Planlegge og tilrettelegge for sammenhengende, attraktiv og effektiv infrastruktur for sykkel og gange. Gjennomføre kampanjer for å gå eller sykle til f.eks. skole, trening, bading etc. Skilte og merke fra torg til nærmeste busstopp, og fra busstopp til nærmeste tur- eller aktivitetsområde. Samarbeide om og se til prosjekter som snarveiprosjektet og Hverdagsreisen, og eksempler fra www.tiltak.no .	Fylkeskommunen, kommuner	Kompetansesentre og forskningsmiljøer

6.6	Sikre, utvikle og tilrettelegge bærekraftige aktivitetsområder og anlegg i tråd med de ti veiviserne for arealbruk og anleggsutvikling.	Bruke ti veivisere for arealbruk og anleggsutvikling i planleggingsfasen ved utvikling av nye og eksisterende anlegg. Følge opp veivisere i kommunal og regional planlegging for å sikre og ivareta arealer til fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv. Gjøre de ti veiviserne kjent gjennom veiledning og formidling til kommuner og organisasjoner.	Fylkeskommunen og kommuner	Organisasjoner, kompetansesentre og forskningsmiljøer
6.7	Videreføre og utvikle gode kriterier og prioriteringer, som bidrar til å forvalte spillemidler til anlegg for idrett, friluftsliv og fysisk aktivitet på en god og forutsigbar måte, og i tråd med 10 veivisere og statlige retningslinjer.	Revidere fylkeskommunens retningslinjer og prioriteringer knyttet til fylkeskommunale og statlige tilskuddsordninger for å hensynta 10 veivisere for arealbruk og anleggsutvikling.	Fylkeskommunen	Kommuner, kulturdepartementet og søknadsberettigede frivillige organisasjoner

6.8	Heve kompetansen om universell utforming av eksisterende anlegg, friluftsområder og møteplasser, og formidling av disse.	Gjennomføre kartlegging av universell utforming i uteområder etter Kartverkets metodikk. Øke kunnskap i kommuner, organisasjoner og anleggsutviklere om krav og muligheter til universell utforming gjennom kurs og nettverk. Stimulere flere turforslag til godt tilrettelagte friluftsområder og turruter gjennom UT.no.	Fylkeskommunen	Kommuner, organisasjoner, medvirkningsorganer og kartverket
6.9	Videreutvikle egne kompetansenettverk og delta i eksterne nettverk mellom fylkeskommuner, kommuner og frivillige organisasjoner om god anleggsutvikling. Dele gode eksempler på nytenkning, bærekraft og videreutvikling av anlegg.	Stimulere til videreutvikling, erfaringsdeling og kompetanseheving gjennom fylkeskommunalt nettverk for bærekraftige idrettsanlegg. Legge inn flere gode eksempler fra Akershus på bærekraftige og nytenkende anlegg for fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv i nasjonale eksempelsamlinger. Trekke frem flere gode nærmiljøanlegg, friluftslivsanlegg og eksempler på gjenbruk av eksisterende bygninger. Bruke idébanken «godeidrettsanlegg.no» og veiledere fra Tverga.no.	Fylkeskommunen	Kommuner, organisasjoner, kompetansesentre og forskningsmiljøer

6.10	Sørge for at kartlegging og verdsetting av friluftslivsområder og ferdselsåreprosjekt fullføres, holdes oppdatert og ivaretas i planer og tilrettelegging.	Veilede og følge opp kommuner i gjennomføring og oppdatering av prosjektene Kartlegging og verdsetting av friluftslivsområder, og planer for friluftslivets ferdselsårer. Vise til nasjonale veiledere og satsinger. Forankre ivaretagelse av disse i kommunenes arealplaner og i regionale planer. Sørge for at fylkeskommunen ferdigstiller kartlegging av regionale friluftsområder og turruter, og forankrer dette i regional plan.	Fylkeskommunen og kommuner	Frivillige organisasjoner
6.11	Utvikle og videreføre et godt kunnskapsgrunnlag om viktige natur- og friluftslivsområder i Akershus og om befolkningens friluftsvaner og deltakelse i friluftsliv.	Oppdatere og videreutvikle kunnskapsgrunnlag om friluftsliv fra Viken til Akershus.	Fylkeskommunen	Kommuner, frivillige organisasjoner
6.12	Forvalte og videreutvikle tilskuddsordninger for å stimulere til økt fysisk aktivitet i hverdagen.	Sørge for helhetlig virkemiddelbruk og god samlet forvaltning av statlige og fylkeskommunale tilskudd til aktivitetsstimulerende tiltak og tilrettelegging. Involvere frivillighet og kommuner i dette arbeidet. Sørge for jevnlig evaluere av kriteriene i tilskuddsordninger for å sikre at tiltak 1.11 følges opp.	Fylkeskommunen	Kommuner, frivillige organisasjoner og private stiftelser.